

Notat om Svendborg Natur- og Miljøskole

Indhold

1	Indledning	2
2	Opmærksomhedspunkter	2
3	Baggrund	3
3.1	Formål.....	3
3.2	Andre brugere og samarbejdspartnere.....	4
3.3	Frivillige.....	4
4	Natur- og Miljøskolens nuværende fysiske rammer.....	4
4.1	Udearealer	5
4.2	Bygninger.....	6
5	Natur- og Miljøskolens rolle i kommende UNESCO-Geopark	6
6	Den maritime dimension - adgang til vand og hav	8
	Bilag 1 – Oversigt over aktiviteter ved Natur- og Miljøskolens.....	9

17. maj 2021

Afdeling: Skole og Uddannelse
Ref.

1 Indledning

I Dette notat redegøres for naturskolens aktiviteter, udearealer og bygninger med udgangspunkt i skolens nuværende placering på Skårupøre Strandvej – (Skårup Skovmølle).

2 Opmærksomhedspunkter

- Udenomsarealerne

Ved nuværende placering af Natur- og Miljøskolen ved Skårup Skovmølle har man ca. 30 hektar store skovarealer med en stor biodiversitet til rådighed. Der er ca. 300 m. til kysten, hvilket giver mulighed for en række maritime aktiviteter, ikke mindst på grund af det lave vand. Dette giver optimale muligheder for, at Natur- og Miljøskolen kan leve op til sit formål og understøtte skolernes undervisning i naturfag bredt set og med høj kvalitet.

- Natur- og Miljøskolens rolle i kommende UNESCO-Geopark

Svendborgs Natur- og Miljøskole er tiltænkt en central rolle i den kommende UNESCO-Geoparks formidlingsaktiviteter til dagtilbud, skoler og ungdomsuddannelser. I geoparkens grundfortælling er der stort fokus på, at en del af formidlingsaktiviteterne vil og skal have et maritimt udgangspunkt (snorkelture, vaders, ture i jolle, mad fra havet m.v.).

- Den maritime dimension - adgang til vand og hav

Ca. 40 pct. af Natur – og Miljøskolens aktiviteter og forløb er allerede i dag knyttet til hav og kyst samt det nærliggende rensningsanlæg. Der er en række forudsætninger i forhold til strand, kyst og placering i forhold til vind og færgetrafik, der tilgodeses ved de strand- og kystarealer, der bruges i dag.

3 Baggrund

Svendborg Kommune erhvervede Skårup Skovmølle i 1972, og i 1982 blev Natur- og Miljøskolen indviet på stedet, hvor den har ligget lige siden. Skolen bruges primært af elever fra folkeskolerne og fri- og privatskoler i Svendborg Kommune.

Fakta

- Natur- og Miljøskolen besøges årligt af 275 klasser, svarende til ca. 5.500 elever (2019-tal). Grundet corona er der ikke tal fra 2020, men tallet har været stabilt år for år, da der altid er fuldt booket.
- Natur- og Miljøskolen tilbyder aktiviteter for 0.-10. klasse.
- Tilbuddet er gratis for skolerne.
- Der kan være 2 klasser på besøg ad gangen – det vil sige op til 56 elever.
- Ca. 40 pct. af Natur- og Miljøskolens forløb er knyttet til hav og kyst samt det nærliggende rensningsanlæg (miljø, kemi, fysik og geografi).
- Byhaveskolen (kommunens specialskole) har gennem 12-14 år benyttet et mindre hus "Høsehuset" til en gruppe elever.

3.1 Formål

Formålet med undervisningen på Svendborg Natur- og Miljøskole er:

- at fremme elevernes glæde ved og interesse for naturen
- at øge deres forståelse af sammenhænge i naturen
- at give dem viden om og indsigt i menneskets samspil med naturen, samt at øge deres ansvarlighed overfor miljø og natur og give dem grundlag for stillingtagen og handlen i konkrete natur- og miljøspørgsmål.

Undervisningen på Natur- og Miljøskolen tager udgangspunkt i og understøtter de gældende Fælles Mål for folkeskolens naturfag, herunder feltundersøgelse i naturområder, indsamling af dyr, planter, svampe, og sten, vands kredsløb, undersøgelse af livsbetingelser i forskellige biotoper, og organismers tilpasning til forskellige levesteder.

Som supplement til undervisningen af elever fra kommunens skoler kan Natur- og Miljøskolen:

- rådgive elever og lærere i forbindelse med klassernes forberedelse af besøg på Natur- og Miljøskolen,
- afholde faglige kurser for kommunens lærere,
- rådgive kommunens lærere i forbindelse med opbygning af biologi- og natur/teknologifaciliteter på skolerne,
- være med til at udvikle naturfagene pædagogisk og fagligt.

3.2 Andre brugere og samarbejdspartnere

Ud over folke-, fri- og privatskoler er der en lang række andre brugere, foreninger og samarbejdspartnere, der bruger Natur- og Miljøskolen og dens udenomsfaciliteter, herunder:

- Spejderne, som benytter en hytte på området + bruger skolens udendørs faciliteter, bl.a. bålhytterne?
- Daginstitutioner
- Øhavsstien
- Skovstrategi
- Vildmandsforeningen
- Blå Flag
- Miljø- og Teknik
- Sundhedshuset
- Sund i naturen
- Små Skridt
- Borgere med Demens,
- Pædagogstuderende, Havhøst
- Svendborg Sund Havhave
- Vand & affald
- Geopark Sydfyn – herunder UNDINE II (Interregion Deutschland-Danmark -Den vestlige Østersøs undervandsverden)
- Danmarks Naturfredningsforening mfl.

3.3 Frivillige

Natur- og Miljøskolen har en gruppe frivillige tilknyttet, som benytter værkstederne til blandt andet reparation af skolens grej og udstyr, ligesom de hjælper med at vedligeholde udearealer.

De frivillige har blandt andet lavet en sansehave på stedet (delvist finansieret af fonde). Sansehaven besøges af flere af kommunens ældrecentre.

4 Natur- og Miljøskolens nuværende fysiske rammer

Natur- og Miljøskolen har med den nuværende beliggenhed adgang til store skovarealer (ca. 30 hektar) og er desuden kystnært beliggende, med ca. 300 m til nærmeste kystområde. Ca. 40 pct. af naturskolens forløb er knyttet til hav og kyst samt det nærliggende rensningsanlæg (miljø, kemi, fysik og geografi).

4.1 Udearealer

Svendborg Natur- og Miljøskole har en række lokationer til rådighed for aktiviteter. Diversiteten og kvaliteten af de aktuelle lokationer er med til at sikre, at Svendborg Natur- og Miljøskoles understøtter naturfagsundervisningen i Svendborg Kommunes skoler. Lokationers særlige kendetegn beskrives nedenfor, ligesom der i bilag 1 redegøres for konkrete forløb og aktiviteter.

Område 1: Indeholder mølledamme, vandløb, afgræsset eng, gammel bøgeskov, enkelte gamle ege, granskov, blandingsskov (urørt) samt nyere bøge- og egeskov (produktionsskov)

Området er karakteriseret ved typiske træk fra istidens dannelse af landskabet så som stejle skrænter, slugter og mere terræn med jævn bundmoræne og giver basis for undervisning indenfor de fleste af de emner skolen tilbyder.

Område 2: Egenappeskov. Indeholder primært ældre egeskov og ung bøgeskov samt et vandløb (Egenappebækken). Særligt velegnet til fugle- og svampetur.

Område 3: "Vaden". Det lavvandede område 300 m syd for Skovmøllen strækker sig ca. 500 m ud. Området er særdeles børnevenligt og bruges i forbindelse med emnet "Livet på det lave vand", ligesom det er her skolen henter råvarer til "Mad over bålforløb".

Område 4: "Den Hemmelige Dal". En tidligere grusgrav som bruges til udflugtsmål i forbindelse med emnet "Oplevelsestur". Heldagsklassen fra Skårup skole bruger ligeledes området.

Område 5: Maegaards Odde: Stedet er karakteriseret ved en meget dyb sejlrende, som giver mulighed for fiskeri både fra kysten og fra skolens jolle.

Område 6: Stranden ved Skårupøre: Skolen bruger stedet i forbindelse med emnerne: "Havkyst – livet på den åbne kyst", "Snorkling" og "Havmiljøture".

4.2 Bygninger

Bygningsmassen på den nuværende Natur- og Miljøskole består af følgende:

- To længer, der indeholder 3 undervisningslokaler med tilknyttet køkken, samt kontor til forberedelse, administration, møder mv.
- Lade, der fungerer som depot, garage, bådparkering, opbevaring af snorkeludstyr, fiskegrej mm.
- Værksteder, der anvendes som værksteder for vedligehold og reparation af grej og udstyr samt mødelokaler for de frivillige.
- Bålhytter der bruges i forbindelse med madlavningsemner samt til hygge.
- Brændeskur, hønsegård, dueslag, æbleplantage, nyttehave, sansehave.

Derudover er der en række bygninger, der aktuelt ikke må anvendes:

- Hestestald/bindingsværkslænge der er afspærret af sikkerhedsmæssige årsager. Naturskolen har tidligere anvendt toilet og bad, og længen har fungeret som depot for undervisningsmaterialer og rengøringsgrej mm. Ligeledes har Politihundeforeningen tidligere anvendt en del af bygningen.
- Hovedhus: Dagtilbud har anvendt et mindre areal indtil ultimo 2020. Huset er dårligt vedligeholdt og har ikke været anvendt af Natur- og Miljøskolen. Huset er lukket af for brug.

5 Natur- og Miljøskolens rolle i kommende UNESCO-Geopark

Geopark Det Sydfynske Øhav blev etableret i 2018 af Svendborg, Faaborg-Midtfyn, Langeland og Ærø Kommuner. Efterfølgende er det blevet besluttet, at der skal udarbejdes en ansøgning med henblik på at blive udnævnt til en UNESCO-Geopark.

Formålet med Geopark Det Sydfynske Øhav, og en kommende UNESCO-Geopark er bl.a. at øge kendskabet til områdets unikke geologi, natur- og kulturarv gennem viden og fortællinger om det levede liv med afsæt i øhavet, søfartshistorien, kulturlandskabet og et aktivt udeliv. Som en del af arbejdet med at udarbejde en ansøgning om at blive UNESCO-Geopark er der blevet nedsat en arbejdsgruppe, der har fået til opgave at udarbejde undervisningsmateriale til folkeskolerne.

Det er en forudsætning for udnævnelse at alle UNESCO Global Geopark udvikler og driver uddannelsesaktiviteter for alle aldersgrupper, for at

udbrede opmærksomheden på den geologiske arv. At udvikle og formidle viden om UNESCO Geoparken er altså en vedvarende opgave, også når et område er udnævnt til Geopark.

Det står klart, at:

- At Svendborg Natur- og Miljøskole får en nøglerolle i forhold til en kommende UNESCO-Geopark, da skolen vil blive omdrejningspunkt for de fleste af de uddannelsesaktiviteter, der vil blive tilbudt i Svendborg Kommune.
- At rigtig mange af de uddannelsesstilbud, der vil understøtte og fremme viden om en UNESCO-Geopark Sydfyn vil og skal have et maritimt udgangspunkt jf. Geoparkens grundfortælling (se infoboks), da det netop er det oversvømmede istidslandskab (i dag øhavet) og den varierede kystlinje, der er det unikke ved denne geopark. Derfor er det et væsentligt opmærksomhedspunkt, at Svendborg Natur- og Miljøskole også fremover vil kunne tilbyde og yderligere udvikle forløb knyttet til hav og kyst, ligesom muligheden for madlavningsaktiviteter med udgangspunkt i det maritime, også bør kunne fortsætte.
- At den nuværende placering i et område der er karakteriseret ved typiske træk fra istidens dannelse af landskabet så som stejle skrænter, slugter og terræn med jævn bundmoræne også giver et godt udgangspunkt for mere geologiske, landbaserede undervisnings- og formidlingsaktiviteter.

Geoparkens grundfortælling

Da sidste istid sluttede for ca. 11.700 år siden, var Danmark landfast med Sydengland og Sydsverige, og Det Sydfynske Øhav og Fyn var ét sammenhængende landområde med bakker, skove og søer. I takt med at de sidste store iskapper over Nordamerika og Nordskandinavien smeltede, steg vandstanden i verdenshavene, og de lavtliggende landområder syd for Fyn blev oversvømmet, mens de højeste dele af landskabet forblev oven vande og blev til de 55 øer og holme, vi kender i dag.

Havstigningen skabte et druknet istidslandskab i verdensklasse, Det Sydfynske Øhav.

Øhavets unikke natur med lavvandede områder, talrige småøer og en varieret kystlinje er helt særlig og forklaringen på, at vi til stadighed har kunnet udvikle øliv, søfart og landbrug på Sydfyn og øerne.

6 Den maritime dimension - adgang til vand og hav

Adgang til hav og kyst et væsentligt opmærksomhedspunkt. Svendborg Natur- og Miljøskoles placering lever op til følgende kriterier:

- At kystområdet ikke må være for eksponeret for de fremherskende vinde, færgetrafik m.v., da vind, oprørt vand og bølger gør det meget vanskeligt at gennemføre snorkelaktiviteter (vandet hvirvles op og bliver uklart) samt aktiviteter i vaders (risiko for at vælte). Ofte vil aktiviteterne ikke kunne gennemføres.
- At der er forholdsvis mange meter ud fra kysten med lavt vand, så det er muligt at gennemføre sejlaktiviteter, aktiviteter med vaders samt snorkling med børn.
- At der er meget strand til rådighed. De lange strande gør det muligt at lave en række aktiviteter, herunder 'hvad kan vi finde på stranden af affald', 'hvad kan vi finde af spiselige ting' m.v.

Bilag 1 – Oversigt over aktiviteter ved Natur- og Miljøskolens

Ture og forløb som afholdes på nuværende placering
Forløb knyttet til hav og kyst:
Fiskeri
Livet på det lave vand/Vaden
Snorkelture med undersøgelser af livet under overfladen og forskellige bundtyper
Hav-miljø
Det oversvømmede istidslandskab
Ture der er knyttet til skov og eng:
Svampe
Fugle
Undersøgelser af forskellige biotoper
Skovens træer
Forårsskovens planter
Smådyr
Oplevelsesture
Brombær tur
Tur til den Hemmelige Dal
Frø og Frugter
Ture der er knyttet til ferskvand
Åens økologi
Undersøgelse af vandhuller (Her er 5)
Søens økologi
Fra Grundvand til Spildevand (Rensningsanlægget ved Egsmaden og Vandværket på Skovmøllevej bruges i undervisningen)
Livet i bækken
Naturpleje i skoven
Andre emner:
Evolution
Geologi (Forløb om dannelsen af landskabet ved Skårup Sund samt forløb ved Klintholm)
Mad fra havet/ Naturen (Her bruges oftest havet og stranden til indsamling af råvarer)
Biodiversitet